

інженерами з очисних споруд, технологами виробництв, пов'язаних із шкідливими відходами, тощо.

Таким чином, очевидно є доцільність якісної підготовки фахівців для проведення судових експертиз в цілях ефективного розслідування забруднення атмосферного повітря, а також забезпечення міжнародної співпраці та обміну досвідом з іноземними колегами, адже дана проблематика має не локальний, а глобальний вимір.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Кримінальний кодекс України : станом на 03.03.2021 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2341-14> (дата звернення: 24.03.2021).*
2. *Стасюк Л. Л. Можливості судових експертиз при розслідуванні злочинів проти довкілля, вчинених шляхом забруднення атмосферного повітря. Право і суспільство. Сер. Кримінально-процесуальне право та криміналістика. 2012. №1. С. 281-287.*

УДК 343.163

Стефанчук М. М.

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри нотаріального,
виконавчого процесу та адвокатури,
прокуратури, судоустрою Інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ДОБІР ТА ПІДГОТОВКА ПРОКУРОРІВ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Сучасні тенденції реформування прокуратури в Україні знаходять своє втілення у відповідних законопроектних ініціативах, один із останніх, серед яких, присвячений питанням удосконалення добору та підготовки прокурорів в Україні [1].

У Пояснювальній записці до цього законопроекту в обґрунтуванні необхідності його прийняття вказано перелік недоліків, які, на думку його авторів, засвідчила практика застосування положень Закону України «Про прокуратуру» у частині добору прокурорів, серед яких: відсутність можливості молодим спеціалістам після здобуття вищої юридичної освіти претендувати на посаду прокурора; надмірна тривалість спеціальної підготовки; надмірна ускладненість та тривалість інших етапів добору, зокрема дві спеціальні

перевірки кандидатів на посаду прокурора, що має здійснюватися перед початком спеціальної підготовки та перед призначенням на посаду прокурора [2].

З урахуванням таких обставин та з метою запровадження ефективного механізму добору прокурорів в Україні, підвищення доступності та престижності професії прокурора, залучення до неї найбільш підготовлених та добросовісних кадрів, а отже і на підвищення в цілому позитивного сприйняття інституту прокуратури в суспільстві законопроектом пропонуються шляхи оптимізації процедури добору прокурорів на посади.

Сутність удосконалення добору та підготовки прокурорів в Україні на сучасному етапі, з урахуванням положень цього законопроекту, зводиться до таких моментів:

- виключення вимоги до кандидатів на посаду прокурора щодо наявності дворічного стажу роботи в галузі права;

- надання можливості здобуття безпосередньо в прокуратурі необхідного стажу роботи в галузі права як умови для призначення на посаду прокурора окружної прокуратури. З цією метою пропонується запровадити інститут стажування шляхом визначення у структурі органів прокуратури посад прокурорів-стажистів окружних прокуратур, що формуватимуться за рахунок вакантних (тимчасово вакантних) посад в окружних прокуратурах;

- зміна процедури спеціальної підготовки шляхом запровадження первинної підготовки прокурора стажиста, що проводиться Тренінговим центром прокурорів України впродовж двох місяців, та стажування прокурора-стажиста, яке має проводитись у відповідній окружній прокуратурі протягом шести місяців та завершуватися співбесідою, яка проводиться комісією, утвореною наказом керівника відповідної обласної прокуратури;

- уніфікація законодавчого механізму спеціальної перевірки щодо прокурорів з відповідним механізмом у суддів, з одночасним усуненням необхідності проводити таку перевірку під час добору двічі;

- визначення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів органом, що здійснює дисциплінарне провадження, в контексті положень Закону України «Про прокуратуру».

Слід зауважити, що вказаний законопроект спрямований на вирішення питань, пов'язаних із припиненням 1 вересня 2021 року дії тимчасових положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури» [3]. Доречно нагадати, що розробники цього реформаційного Закону вбачали можливість подальшого реформування органів прокуратури лише за умови здійснення першочергових заходів із проведення оцінки відповідності діючих прокурорів критеріям професійної компетентності, добросовісності та професійної етики, а також за умови надання можливостей для інших кандидатів, які мають відповідну підготовку, займати посади у прокуратурах всіх рівнів. Показово про проміжні результати цієї реформи свідчить коментар очільник системи, за яким після очищення рядів у системі прокуратури великий

кадровий голод, тому законодавче спрощення процедур добору допоможе наповнити цю інституцію спеціалістами [4].

Попри це незмінною залишається мета, задля якої була ініційована ця реформа – збільшення рівня довіри громадянського суспільства до прокуратури, який виступає ключовим показником її успішності та ефективності.

Підтримуючи ідею удосконалення добору та підготовки прокурорів в Україні, виходячи з цілком справедливого позиціонування безпосередньої залежності між рівнем ефективності діяльності прокуратури в Україні та релевантним рівнем довіри громадянського суспільства, а також зважаючи на євроінтеграційне прагнення України, видається за доцільне вивчення та запозичення досвіду у цьому питанні у країнах, які є лідерами у рейтингу верховенства права (Королівство Данія, Королівство Норвегія, Фінляндська Республіка, Королівство Швеція, Королівство Нідерланди, ФРН), а також у тих країнах Європейського Союзу, які є лідерами за результатами соціологічного дослідження думки суспільства держав-членів ЄС та країн-кандидатів, зокрема, стосовно довіри до інституцій, що репрезентують правосуддя (Королівство Данія, Фінляндська Республіка, Королівство Швеція) [5].

Так, до прикладу, основна підготовка прокурора у Королівстві Данія має стандарт трирічної базової підготовки щойно найнятих працівників прокуратури. А у ФРН для того, щоб обійняти посаду прокурора необхідно у повному обсязі володіти тими знаннями, навиками та відповідати тим вимогам, які висуваються до судді, оскільки придатність до суддівської служби є критерієм роботи за іншими юридичними професіями (нотаріуса, адвоката, прокурора). При цьому, для отримання статусу судді необхідно пройти низку етапів: університетська юридична освіта (навчання в середньому – чотири роки), після завершення якого випускники складають перший державний екзамен; багатопрофільна професійна підготовка – стажування (рефендаріат), яке триває два роки і має на меті отримання практичних навичок у конкретних сферах юридичної діяльності, після чого складається другий державний іспит. При цьому, як правило середній вік кандидатів на момент здачі другого іспиту складає 28-30 років. У Королівстві Нідерланди особа, яка претендує на посаду прокурора повинна мати відповідну юридичну освіту, стаж роботи у сфері права не менше шести років, а також повинна пройти відповідну спеціальну підготовку, тривалістю до чотирьох років, залежно від досвіду роботи.

Вищевикладене дає підстави з певною вірогідністю висувати про те, що спрощення процедури добору та підготовки прокурорів не завжди може свідчити про її удосконалення, оскільки лише системна зміна спеціальної професійної підготовки осіб, які претендують на посаду прокурора та подальшої підготовки діючих прокурорів, з урахуванням кращих практик, може сприяти досягненню високого рівня їхньої професійної компетенції як передумови зростання рівня довіри громадянського суспільства до прокуратури як інституції в цілому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення добору та підготовки прокурорів № 5158 від 25.02.2021 року. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71239 (дата звернення: 08.04.2021).
2. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення добору та підготовки прокурорів» від 25.02.2021 року № 5158. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71239 (дата звернення: 08.04.2021).
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури: Закон України від 19 вересня 2019 року № 113- IX. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 42. Ст. 238.
4. Ірина Венедіктова обговорила з експертами необхідні зміни для збереження результатів реформи органів прокуратури. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/news?_m=publications&_t=rec&id=292692 (дата звернення: 08.04.2021).
5. Public Opinion. Justice the (NATIONALIN) legal system (11/2009). URL: <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Chart/getChart/theMeKy/18/groupKy/100> (дата звернення 08.04.21).

УДК 341

Чудик Н. О.

к.ю.н., доцент кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Західноукраїнського національного університету

Паславська О. І.

магістрантка юридичного факультету
Західноукраїнського національного
університету

ПОЗИТИВНІ МОМЕНТИ ТА ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ НОВОГО ВИБОРЧОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Майже усі політичні партії, що брали участь у парламентських виборах протягом останніх років, одним із найважливіших завдань своїх програм зазначали прийняття Виборчого кодексу. Така вимога мала під собою суттєве підґрунтя, оскільки практично кожного разу вибори відбувалися за зміненою процедурою, розібратися було складно не тільки виборцям, але й членам виборчих комісій, спостерігачам і навіть самим політикам. Тож проблема розробки і прийняття Виборчого кодексу була не просто важливою й